EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 6.4.2009
KOM(2009) 159 galutinis

EUROPOS KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Bendrijos švietimo (Socrates) ir profesinio mokymo (Leonardo da Vinci) sričių veiksmų programų antrojo etapo (2000–2006 m.) ir daugiametės (2004–2006 m.) veiksmingos informacijos ir komunikacijos technologijų (IKT) integracijos į Europos švietimo ir mokymo sistemas programos (e. mokymosi programa) įgyvendinimo ir poveikio galutinė ataskaita

EUROPOS KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Bendrijos švietimo (*Socrates*) ir profesinio mokymo (*Leonardo da Vinci*) sričių veiksmų programų antrojo etapo (2000–2006 m.) ir daugiametės (2004–2006 m.) veiksmingos informacijos ir komunikacijos technologijų (IKT) integracijos į Europos švietimo ir mokymo sistemas programos (e. mokymosi programa) įgyvendinimo ir poveikio galutinė ataskaita

1. ĮŽANGA

1.1. Ataskaitos pristatymas

Ši ataskaita parengta laikantis Europos Parlamento ir Tarybos sprendimų, kuriais nustatomos Bendrijos veiksmų programos švietimo (*Socrates*, 2000–2006 m.)[1] ir profesinio mokymo (*Leonardo da Vinci*, 2000–2006 m.)[2] srityse bei informacijos ir komunikacijos technologijų (IKT) integracijos į Europos švietimo ir mokymo sistemas programa (e. mokymosi programa, 2004–2006 m.)[3], reikalavimų.

Šioms programoms buvo skirta daugiau kaip 3 mlrd. EUR Bendrijos lėšų. Minėtos programos papildė viena kitą, prisidėjo kuriant žinių Europą ir tapo svarbia priemone, padedančia Europos Komisijai siekti su švietimu ir mokymu susijusių Lisabonos tikslų[4].

Įvairios iniciatyvos, vykdytos pagal šias tris programas, 2007–2013 m. sutrauktos į vieną – Mokymosi visą gyvenimą[5] – programą. Tuo remiantis priimtas sprendimas atlikti bendrą vertinimą ir pateikti bendrą ataskaitą.

---

1 Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas 253/2000/EB su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 885/2004; 14 straipsnio 4 dalyje nustatytas reikalavimas pateikti *ex post* vertinimo ataskaitą.

2 Tarybos sprendimas 1999/382/EB su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 885/2004; 13 straipsnio 5 dalyje nustatytas reikalavimas pateikti galutinę įgyvendinimo ataskaitą.

3 Sprendimas Nr. 2318/2003/EB; 12 straipsnio 2 dalyje nustatytas reikalavimas pateikti *ex post* vertinimo ataskaitą.

4 Pavyzdys – Švietimo tarybos ataskaita „Konkretūs švietimo ir mokymo sistemų ateities tikslai“ (*The concrete future objectives of education and training systems)*: http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/rep_fut_obj_en.pdf.

5 2006 m. lapkričio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1720/2006/EB, nustatantis veiksmų programą mokymosi visą gyvenimą srityje.

Ši ataskaita grindžiama bendru trijų programų išorės vertinimu, kurį atliekant išanalizuotos jose dalyvaujančių šalių pateiktos nacionalinės ataskaitos[6].

1.2. Programų aprašai

1.2.1. Socrates

Įgyvendinant programą *Socrates*, kurios bendras biudžetas 2,093 mlrd. EUR, buvo siekiama keturių konkrečių tikslų: stiprinti europietiškąjį švietimo aspektą, skatinti mokytis ES kalbų, remti bendradarbiavimą ir judumą švietimo srityje bei skatinti su švietimu susijusias naujoves.

Programą sudarė trys pagrindinės paprogramės – *Comenius* (mokyklos), *Erasmus* (aukštasis mokslas) ir *Grundtvig* (suaugusiųjų mokymasis). Šias paprogrames papildė dar dvi: *Lingua*, kuria propaguojamos kalbos, ir *Minerva*, kuria skatinamas nuotolinis mokymasis bei IKT naudojimas pedagoginiais tikslais. Taip pat buvo numatyta bendra, su atitinkamomis programomis susijusi veikla.

1.2.2. Leonardo da Vinci

Vykdant programą *Leonardo da Vinci* buvo siekiama trijų pagrindinių tikslų: gerinti įgūdžius, visų pirma profesinėse mokyklose besimokančių jaunuolių įgūdžius, gerinti tęstinio profesinio mokymo kokybę ir prieinamumą bei visą gyvenimą tobulinti įgūdžius ir kelti kvalifikaciją, didinti profesinio mokymo indėlį į naujovių kūrimą, siekiant sustiprinti konkurencingumą ir verslumą bei suteikti naujų užimtumo galimybių. Bendras programos *Leonardo da Vinci* biudžetas – 1,270 mlrd. EUR.

Pagal programą vykdytą veiklą galima suskirstyti į šešias grupes: judumas, bandomieji projektai, kalbų mokymasis, tarptautiniai tinklai, pavyzdinė medžiaga ir papildomos priemonės. Taip pat buvo numatyta bendra, su atitinkamomis programomis susijusi veikla.

1.2.3. E. mokymasis

E. mokymosi programa buvo siekiama remti ir toliau plėtoti veiksmingą IKT naudojimą švietimo ir mokymo srityje. Programos tikslas – gerinti švietimo kokybę ir formuojant mokymosi visą gyvenimą koncepciją atsižvelgti į žinių visuomenės poreikius. Šios programos 2004–2006 m. biudžetas buvo 44 mln. EUR; 45 % lėšų buvo skirta mokyklų poriniams projektams vykdyti ir tinklams kurti naudojant IKT (*eTwinning*). Siekiant sukurti virtualiąją aukštojo mokslo erdvę ir plėtoti virtualųjį Europos universitetų bendradarbiavimą, buvo parengti

---

[6] Dokumentai pateikiami http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/index_en.htm#postsoc2.

nauji organizaciniai modeliai. Be to, siekiant ugdyti skaitmeninei visuomenei aktualius įgūdžius, buvo remiama skaitmeninio raštingumo plėtotė.

2. SVARBIAUSI DUOMENYS APIE PROJEKTUS IR DALYVIUS[7]

Vertintomis programomis buvo remiama įvairiopa veikla, jomis siekta spręsti skirtingus klausimus ir padėti skirtingoms tikslinėms grupėms. Vis dėlto svarbiausiais kone visų programų rezultatais galima laikyti judumo galimybių ir partnerių iš įvairių šalių bendradarbiavimo plėtotę bei tinklų ir priemonių kūrimą.

Tam tikrą laiką mokyti ar mokytis užsienyje buvo galima tiek pagal *Socrates*, tiek pagal *Leonardo da Vinci*: studentų judumo programose dalyvavo 943 000 universitetų studentų, dėstyti į užsienį išvyko 135 000 universitetų dėstytojų, o *Erasmus* programoje dalyvavo maždaug 2 500 institucijų. Įvykdyta per 19 300 profesinio rengimo judumo projektų, kuriuose dalyvavo daugiau kaip 311 000 praktikantų ir studentų bei 56 000 profesijos mokytojų. Mokytojų ir kitų švietimo sistemos darbuotojų judumas buvo remiamas pagal programas *Comenius* ir *Grundtvig* (atitinkamai 56 329 ir 5 500 dalyvių).

Organizacijos bendradarbiavo pagal nedidelius partnerystės projektus: programoje *Comenius* dalyvauti norinčioms mokykloms buvo skirta per 74 000 dotacijų, o į programą *eTwinnning* įsitraukė 7 800 mokyklų. Siekiant paskatinti suaugusiųjų švietimo įstaigų bendradarbiavimą, buvo skirta 20 000 papildomų dotacijų.

Daugiašaliais projektais ir tinklais buvo remiamas partnerių iš įvairių valstybių narių ir kitų šalių bendradarbiavimas: pagal programą *Comenius* bendradarbiavo 434, pagal *Grundtvig* – 455 partneriai. Įgyvendinant 520 *Erasmus* projektų buvo parengtos bendros mokymo programos, o vykdant daugiau kaip 2 000 *Leonardo da Vinci* bandomųjų projektų diegtos profesinio mokymo naujovės.

Pagal programą *Lingua* paremti 144 kalbų mokymo ir galimybes mokytis kalbų didinančių priemonių plėtotės projektai, o pagal programą *Minerva* skirtos 347 dotacijos IKT naudojimui švietimo srityje remti.

---

[7] Priede pateikiama trijų programų rezultatų apžvalga. Šioje ataskaitoje ir lentelėje pateikiami skaičiai atnaujinti remiantis naujausiais Europos Komisijos statistikos duomenimis.

3. PROGRAMŲ POVEIKIS[8]

Vertinimo rezultatai parodė, kad šios ES programos padėjo tenkinti atitinkamų sektorių reikmes ir kad be finansinės paramos didelė dalis veiklos būtų buvus neįmanoma.

3.1. Poveikis konkrečiuose sektoriuose

3.1.1. Mokyklinis ugdymas

Svarbiausios bendrojo lavinimo mokykloms skirtos programos – *Comenius* ir *eTwinning*. Pagal programą *Comenius* ir E. mokymosi programą remiama partnerystė padėjo dalyvaujančioms mokykloms plėtoti europinį matmenį ir pagerino atmosferą mokyklose – pagerėjo mokytojų ir mokinių ėmė bendradarbiavimas, atsirado daugiau sąsajų tarp dėstomų dalykų[9]. Be to, šios programos, pagal kurias bendradarbiavo įvairių ES šalių mokyklos, padėjo stiprinti Europos tapatybės jausmą. Mokyklų partnerystės projektuose dalyvaujantys mokytojai galėjo patobulinti mokymo įgūdžius, be to, tiek mokiniai, tiek mokytojai galėjo pagerinti užsienio kalbų žinias bei IKT įgūdžius, įgyti patirties Europos bendradarbiavimo projektuose ir užmegzti tvarius ryšius su bendraminčiais iš kitų šalių. Maždaug 85 % programoje *Comenius* dalyvavusių respondentų laikėsi nuomonės, kad be Komisijos finansavimo tokia jų veikla būtų buvusi neįmanoma. Padidėjęs judumas mokyklinio ugdymo srityje – vienas akivaizdžiausių programos rezultatų.

Tiesioginis poveikis mokymo programų, mokyklų politikos ir mokyklinio ugdymo plėtotei buvo menkesnis. Vis dėlto vietos lygmeniu mokymo programos ir metodai pagerėjo. Projektai, partnerystė, pavienių asmenų judumo programos darė poveikį tiesioginių jų dalyvių praktinei veiklai švietimo srityje. 64 % respondentų pranešė sukaupę daugiau žinių ir pagerinę įgūdžius, pusė respondentų teigė daugiausia naudos gavę iš dalijimosi visų Europos šalių gerąja patirtimi. Mokyklų vadovai ir administracijos galėjo sustiprinti programų poveikį mokyklų valdymo srityje. Tačiau dažnai jie neturėjo galimybės skleisti gautų rezultatų ir sukauptos patirties plačiajai visuomenei ir (arba) švietimo politikos formuotojams.

3.1.2. Aukštasis mokslas[10]

Tai, kad programoje *Erasmus* dalyvavo didžioji dauguma aukštojo mokslo institucijų, padėjo padaryti švietimą europietiškesnį, kurti švietimo srities naujoves ir daryti poveikį asmeniniu, instituciniu ir politiniu lygmeniu.

---

8 3 dalyje pateikti skaičiai grindžiami išorės vertinimo rezultatais.

9 *Comenius* mokyklų partnerystės poveikio dalyvaujančioms mokykloms ataskaita: http://ec.europa.eu/education/doc/reports/index_en.html.

10 Informacija grindžiama tyrimo „Impact of Erasmus on European higher education: quality, openness and internationalisation“ (2008 m.), kurį įgyvendino Cheps vadovaujamas konsorciumas, bendradarbiaudamas su INCHER – Kassel ir Ecotec, rezultatais.

Didžiausias teigiamas poveikis – padidėjusios judumo galimybės. Judumas teigiamai veikė dalyvių asmeninį ir profesinį tobulėjimą, padėjo jiems ugdyti platų požiūrį, aiškiau ir kompetentingiau vertinti tolesnio mokymosi ar profesinės veiklos perspektyvas, geriau suprasti Europą ir suvokti, kad jie priklauso didelei Europos šeimai. Vis geriau mokomasi ES kalbų, užmegzta stipresnių ryšių su kolegomis iš kitų Europos šalių. Judumo programų dalyviams, įgijusiems tarptautinės patirties ir geriau išmokusiems kalbų, tapo lengviau gauti darbą[11] – tą patvirtino 89 % respondentų.

Erasmus darė reikšmingą poveikį tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu instituciniu lygmeniu. 94 % tyrimo dalyvių sutiko, kad *Erasmus* padėjo sustiprinti ir palaikyti institucijų bendradarbiavimą. Gana reikšmingas poveikis padarytas universitetų internacionalizacijos strategijoms ir tarptautinės veiklos rėmimo sistemai; poveikis padalinio lygmens mokymui ir moksliniams tyrimams labiau netiesioginis, pavyzdžiui, per sukurtus tarptautinius tinklus.

Be to, programa *Erasmus* tapo nacionalinės ir Europos aukštojo mokslo politikos pokyčių varomąja jėga. Atsižvelgiant į šią programą buvo nustatytos penkios iš šešių Bolonijos deklaracijos[12] veiklos sritys, o ją įgyvendinant padėta siekti Bolonijos proceso tikslų. Bolonijos procesas padėjo suvienodinti studijų disciplinų struktūrą, o programa *Erasmus* padėjo rasti pagalbinių įgyvendinimo priemonių (kaip antai, Europos kreditų perkėlimo sistema) bei skatino jungtinių mokslo laipsnių ir mokymo bendradarbiaujant plėtotę.

Nors aukštojo mokslo institucijose atliekami moksliniai tyrimai nėra tikslinė *Erasmus* veiklos sritis, ir čia pasiekta teigiamų rezultatų. Išaugo bendruose tarptautiniuose mokslinių tyrimų projektuose dalyvaujančių aukštojo mokslo institucijų skaičius, paskatintas institucijų bendradarbiavimas, mokslo įstaigų darbuotojai paraginti dažniau dalyvauti tarptautinėse konferencijose ir (arba) jas rengti.

3.1.3. Suaugusiųjų švietimas

Šviečiant suaugusiuosius, labiausiai sustiprintas tvarus institucijų bendradarbiavimas (93 % dalyvaujančių organizacijų), suteikta daugiau judumo galimybių, pagerėjo tiek pavienių asmenų, tiek institucijų europinės bendrystės suvokimas (90 %). Taigi įgyvendinant programą *Grundtvig* suaugusiųjų švietimą pavyko padaryti europietiškesnį – tai sektorius, kuriame iki šiol Europos mastu beveik nebendradarbiauta, kuriam būdinga gana silpna institucinė infrastruktūra, kuriame palyginti daug darbuotojų dirba ne visą darbo dieną arba yra savanoriai, be to, situacija įvairiose šalyse gerokai skiriasi.

---

11 Tarptautinio aukštojo mokslo tyrimų centro ir Kaselio universiteto (Vokietija) (INCHER-Kassel) tyrimas „Study on the Professional Value of Erasmus Mobility“ (2006 m. lapkričio mėn.) parodė, kad vienas iš veiklos rezultatų – didesnės galimybės įsidarbinti.

12 Žr. 10 išnašoje nurodytą tyrimą.

Vertinant nustatyta, kad smarkiai pagerėjo mokymo ir mokymo programų kokybė bei keitėsi požiūris į mokymąsi ir vadovavimą (74 %). Gauta ir kitokios naudos: suaugusiųjų švietimo sistemos darbuotojai pagerino profesinius įgūdžius ir ėmė glaudžiau bendradarbiauti, o daugiau nei pusė respondentų (56 %) teigė, kad jų dalyvavimas programoje *Grundtvig* padėjo jiems lengviau gauti darbą ir prisitaikyti prie aplinkybių.

Be to, *Grundtvig* padarė gana didelį poveikį gerinant socialiai nuskriaustų grupių švietimo galimybes: kone pusė dalyvių teigė, kad pagal programą vykdoma veikla padėjo nekvalifikuotiems, specialių poreikių turintiems žmonėms bei kitoms sunkiai pasiekiamoms tikslinėms grupėms.

3.1.4. Profesinis rengimas

Programa *Leonardo da Vinci*, įgyvendinama derinant daugiamečius prioritetus ir Kopenhagos proceso politinius siekius, padėjo tenkinti su profesiniu rengimu susijusias reikmes, skatino tolesnį Bendrijos lygmens bendradarbiavimą, padėjo valstybėms narėms suvienodinti šios srities standartus.

Didelės socialinės ir ekonominės naudos gavo profesinėse mokyklose besimokantys jaunuoliai. Projektais buvo siekiama gerinti jų žinias ir skatinti juos ugdyti įgūdžius visą gyvenimą. Dar vienas didelis judumo projektuose dalyvavusių jaunuolių įgytas privalumas – geresnis užsienio kalbos mokėjimas: jiems lengviau įsidarbinti ir prisitaikyti prie kintančių darbo rinkos sąlygų.

Judumo ir bandomieji bendradarbiavimo projektai taip pat padėjo dalyvaujančioms institucijoms rengti kokybiškus mokymo planus ir metodus – tą patvirtino 63 % respondentų. Dėl tarptautinio bendradarbiavimo ir stažuočių profesinio rengimo sistemos tapo atviresnės, o mokymo programos ir kvalifikacijos – skaidresnės.

Programa padarė poveikį ir profesinio rengimo politikai – parengti standartai, metodai ir priemonės, kurie buvo integruoti į nacionalinę ar regioninę politiką bei įdiegti praktiškai. Politikos poveikis buvo stipriausias vietos lygmeniu (taip teigė 71 % respondentų) arba regioniniu lygmeniu (57 %), nes būtent šiais lygmenimis veikia didžioji dauguma projektų dalyvių. Nors ir mažesnis (46 %), poveikis pastebėtas ir nacionaliniu lygmeniu. Analizuojant pavienių šalių duomenis paaiškėjo, kad programos poveikis stipresnis tose šalyse, kuriose profesinio rengimo sistema menkai išplėtota, t. y. šalyse, kurios iki šiol projektuose nedalyvavo.

Galima teigti, kad programa padėjo kurti Europos profesinio rengimo erdvę, kuri kitu atveju būtų kuriama kur kas lėčiau arba nebūtų kuriama išvis. Svarbiausias programos indėlis siekiant Lisabonos tikslų – įgūdžių gerinimas ir jaunimo galimybių darbo rinkoje didinimas.

3.1.5. E. mokymasis

E. mokymosi programa buvo itin veiksminga kalbant apie trumpalaikius organizacijų rezultatus. Per 98 % apklaustų E. mokymosi programos koordinatorių laikėsi nuomonės, kad jų projektas teigiamai paveikė institucijų bendradarbiavimą. Didžiausia institucijų gauta nauda – galimybė bendradarbiauti tarptautiniu mastu, užmegzti ryšius ir dalytis gerąja patirtimi.

Be to, vykdant šią programą nemažai pagelbėta mokytojams ir kitiems švietimo sistemos darbuotojams. 75 % respondentų pritarė arba labai pritarė minčiai, kad jų projektas padarė teigiamą poveikį mokymo ir mokymosi procesams bei mokymo planams.

Apskritai, ši programa labai padėjo siekti programos „Švietimas ir mokymas 2010“ tikslų. Puikių rezultatų pasiekta ugdant žinių visuomenei aktualius įgūdžius ir užtikrinant galimybes naudotis IKT. 67–75 % respondentų pritarė arba labai pritarė minčiai, kad įgyvendinant projektus pasiekta aukštesnių skaitmeninio raštingumo standartų.

Programa *eTwinning* buvo itin veiksminga kuriant inovatyvų ir įdomų modelį, pagal kurį mokyklos gauna nemokamą interneto prieigą prie *eTwinning* portalo, siūloma partnerių paieškos paslauga, remiami mokyklos lygmens projektai, teikiami pedagoginiai patarimai, dalijamasi gerąja patirtimi. Toks modelis ne tik patiko tikslinėms grupėms, bet ir buvo labai ekonomiškas. Taigi, programa viršijo tiek suinteresuotųjų šalių, tiek dalyvių lūkesčius.

Pagal E. mokymosi programą vykdoma veikla jau integruota į Mokymosi visą gyvenimą programą, visų pirma į *eTwinning* (*Comenius*) ir virtualiųjų universitetų centrų (*Erasmus*) paprogrames.

3.2. Bendras visų trijų programų poveikis

3.2.1. Europos švietimo erdvės kūrimas

Europos švietimo erdvės, kurioje būtų plėtojama tvari Europos bendradarbiavimo kultūra, kūrimas – vienas svarbiausių veiklos rezultatų. Programa *Erasmus* padėjo sukurti infrastruktūrą, jungiančią bemaž visus Europos universitetus, o *Leonardo da Vinci* – tarptautinio bendradarbiavimo profesinio rengimo srityje pagrindą. Šiomis programomis prisidedama prie vadinamosios penktosios laisvės – žinių laisvės– įgyvendinimo[13].

---

[13] Tokį siekį numatė 2008 m. gegužės 13–14 d. Europos Vadovų Taryba. Daugiau informacijos pateikiama pirmininkaujančios šalies išvadose (Europos Sąjungos Taryba, Briuselis 7652/08, Rev. 1, 2008 m. gegužės 20 d., 8 dalis): http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/99410.pdf.

3.2.2. *Mokymo praktikos ir vadovavimo gerinimas*

Mokymo, mokymosi ir vadovavimo gerinimas – antras dažniausiai minimas veiklos rezultatas. Specialistai sukaupė naujų žinių, kurias intensyviai taikė praktiškai; be to, gana didelis sklaidos tinklų indėlis ir poveikis vadovavimui.

3.2.3. *Poveikis pavieniams asmenims ir visuomenei. Socialinis ir ekonominis poveikis*

Programomis buvo stiprinamas vadinamasis profesinis socialinis kapitalas[14], t. y. tam tikro organizacijos turimi ištekliai ir turtas. Šią papildomą naudą patyrė tiek pavieniai asmenys, tiek organizacijos, dalyvaujantys judumo, tinklų ir partnerystės veikloje. Dažniausiai buvo nurodoma, kad programos padėjo pagerinti pavienių asmenų socialinius įgūdžius (kaip antai, gebėjimas bendrauti, pasitikėjimas savimi, savimonė, gebėjimas bendradarbiauti), kalbų mokėjimą, žinias apie kultūrą ir profesinę kompetenciją.

Didžiausią socialinį ir ekonominį poveikį darė judumo veikla, kuri yra neatskiriama programų *Erasmus* ir *Leonardo da Vinci* dalis. *Erasmus* padėjo oficialiai įtvirtinti judumą ir padaryti jį labai svarbia universiteto veiklos dalimi. Pagal programą *Leonardo da Vinci* vykdomi judumo projektai, palyginti su kitais, buvo sėkmingiausi ir ekonomiškiausi. Mokyklų darbuotojų judumo galimybės – vienas svarbiausių *Comenius* laimėjimų. Teikiamos finansinės paramos ne visada pakako, kad programose *Erasmus* ir *Leonardo da Vinci* galėtų dalyvauti socialiai nuskriaustoms grupėms priklausantys asmenys. Šalinant nepalankias socialines ir ekonomines sąlygas labiausiai prisidėjo programa *Grundtvig* ir E. mokymosi programa.

3.2.4. *Poveikis politikai ir praktikai ES ir valstybių narių lygmeniu*

Didžiausią poveikį politikai ir praktikai darė pastangos skleisti pavienių projektų rezultatus. Nors didžiausias politinis poveikis padarytas vietos lygmeniu, programų *Leonardo da Vinci* ir *Erasmus* poveikis gana stiprus ir nacionaliniu bei Europos lygmenimis: visų pirma įgyvendinant šias programas paremtas tokių Europos masto priemonių, kaip Europos kreditų perkėlimo sistema, Europos kvalifikacijų sistema (EKS), Europos profesinio mokymo kreditų sistema (ECVET), įgyvendinimas.

3.2.5. *Geresnis ES kalbų mokėjimas*

Įgyvendinant programas iš esmės patobulintas kalbų mokymasis: buvo plėtojami ir skleidžiami nauji metodai, dalyvaujama projektuose, tačiau dažniausiai buvo mokoma(si) pačių populiariausių kalbų, visų pirma anglų.

---

[14] Profesinis socialinis kapitalas reiškia nematerialųjį turtą, kaupiamą suburiant programose dalyvaujančių specialistų (bendrųjų ir specialybės dalykų mokytojų) tinklus ir tiems tinklams bendradarbiaujant.

3.2.6. *Indėlis siekiant Lisabonos strategijos tikslų*

Programos buvo parengtos anksčiau nei Lisabonos strategija, tačiau jos padėjo siekti strategijos tikslų – atvėrė švietimo ir mokymo sistemas pasauliui, pagerino jų kokybę ir veiksmingumą.

3.2.7. *Struktūrinės plėtros priemonės*

Kalbant apie konvergencijos, skaidrumo ir pripažinimo klausimus, programos padėjo kurti ir įgyvendinti struktūrinės plėtros skatinimo priemones, kaip antai Europos kreditų perkėlimo sistemą, Europos kvalifikacijų sistemą (EKS), Europos profesinio mokymo kreditų sistemą (ECVET) bei *Europass*.

4. REKOMENDACIJOS, KAIP PAGERINTI MOKYMOSI VISĄ GYVENIMĄ PROGRAMĄ

Vertintojai pateikė ne vieną strateginę rekomendaciją, kaip geriau remti švietimo ir mokymo politiką vykdant Mokymosi visą gyvenimą programą. Taip pat pasiūlyta konkrečių veiksmų, kaip pagerinti Mokymosi visą gyvenimą programos turinį ir valdymą bei jos poveikio vertinimą. Komisija užtikrins, kad į rekomendacijas būtų tinkamai atsižvelgta ir parengs veiksmų planą. Bus reguliariai rengiamos šio plano įgyvendinimo pažangos ataskaitos. Konkretesnės informacijos pateikiama toliau.

4.1. Struktūra ir prioritetai

Įvertinus padaryta išvada, kad Mokymosi visą gyvenimą programa turėtų būti kuo labiau grindžiama ankstesnio laikotarpio laimėjimais, taip pat rekomenduojama patobulinti sektorines programos dalis.

Reikėtų gerinti pagal programą *Erasmus* vykdomo judumo kokybę, supaprastinti užsienyje įgytos kvalifikacijos pripažinimą, o įmonės ir pilietinė visuomenė turėtų labiau įsitraukti į švietimo ir darbo rinkos ryšių stiprinimo veiklą.

Reikėtų imtis veiksmų, kad vykdant programą *Leonardo da Vinci* daugiau dėmesio būtų skiriama Kopenhagos proceso prioritetams, pavyzdžiui, profesinio rengimo kokybės, patrauklumo, pripažinimo ir skaidrumo didinimui.

Mokyklinio ugdymo ir suaugusiųjų mokymosi prioritetais turėtų būti priemonių, padedančių siekti Lisabonos strategijos tikslų, plėtotė bei atitinkamų lyginamųjų standartų (pavyzdžiui, padedančių mažinti anksti mokyklą paliekančių ar didinti visą gyvenimą besimokančių asmenų skaičių) nustatymas.

Europos Komisija jau įsipareigojo atidžiau stebėti užsienyje praleistų judumo laikotarpių kokybę bei pripažinimą ir drauge su valstybėmis narėmis tęs

Europos kreditų perkėlimo sistemos ir Europos kvalifikacijų sistemos įgyvendinimą.

Be to, Komisija toliau stiprins programos ir politikos plėtotės sąsajas. Prioritetinės temos, į kurias atsižvelgiant galima teikti pasiūlymus, nustatomos kasmetiniuose kvietimuose teikti paraiškas. Prioritetai nustatomi glaudžiai bendradarbiaujant su dalyvaujančių šalių nacionalinėmis institucijomis.

4.2. Valdymas ir stebėsena

Nors nustatant informavimo mechanizmus pagal kiekvieną iš programų pasiekta tam tikros pažangos, laiku gauti aiškių ir tikslių duomenų apie ankstesnių programų rezultatus buvo labai sunku. Todėl labai rekomenduotina plėtoti integruotą valdymo ir informavimo sistemą, pagal kurią duomenys būtų reguliariai renkami ir stebimi.

Šį klausimą Europos Komisija jau yra bandžiusi spręsti pasitelkdama „LLP Link“ – bendrą valdymo priemonę, kurią naudoja visos nacionalinės Mokymosi visą gyvenimą programos agentūros. Pagal šią sistemą bus galima rinkti naujausius, išsamius ir nuoseklius duomenis, kaupiamus nacionalinėms agentūroms vykdant kasdienę programos valdymo veiklą.

4.3. Poveikio vertinimas

Atlikus vertinimą nustatyta, kad reikėtų nustatyti SMART (angl. *specific*, *measurable*, *achievable*, *realistic* and *time-bound*) metodu grindžiamus uždavinius, rodiklius ir tikslus. Iki šiol daugumos programų uždaviniai buvo pernelyg platūs, kad būtų galima pritaikyti SMART metodą. Trūkumų turėjo ir rodikliai bei tikslai.

Komisija pripažįsta reikmę atidžiai stebėti Mokymosi visą gyvenimą programos įgyvendinimą ir jos rezultatus, kad būtų galima įvertinti jos poveikį, ir jau ėmėsi veiksmų siekdama nustatyti tinkamus rodiklius.

4.4. Rezultatų sklaida ir panaudojimas

Vertinimo rezultatai parodė, kad reikėtų gerinti gerosios patirties sklaidą ir panaudojimą bei rezultatų tvarumą ir integravimą visais programos lygmenimis ir įtraukiant visas suinteresuotąsias šalis. Rengiant projektus reikėtų tam tikrą išteklių dalį skirti informacijos sklaidai ir parengti rezultatų tvarumo planą. Komisija turėtų sudaryti geresnes sąlygas dalytis gerąja patirtimi ES lygmeniu ir vadovauti šiam procesui. Nacionalinės institucijos turėtų parengti veiksmingas rezultatų sklaidos ir panaudojimo strategijas, užtikrinti Mokymosi visą gyvenimą programos ir nacionalinių politinių priemonių rezultatų ryšį bei ieškoti būdų geriau įgyvendinti ES darbotvarkę.

Programoje jau numatyti konkretūs tikslai, susiję su optimaliu rezultatų panaudojimu ir dalijimusi gerąja patirtimi, siekiant pagerinti švietimo ir mokymo kokybę. Konkreti veiklos sritis – politikos formavimas – taip pat įtraukta į vadinamąją skersinę programą.

Nacionalinės Mokymosi visą gyvenimą programos agentūros privalo, kaip numatyta sutartyse, vykdyti komunikacijos ir informacijos sklaidos veiklą. Už geriausius šios srities projektus skiriami Europos mokymosi visą gyvenimą apdovanojimai. Brošiūrose „Sėkminga Europos veikla“ pristatoma geroji patirtis, kuri gali būti naudinga ir ateityje.

Optimaliai panaudoti rezultatus, darbo vaisius ir procesus padeda įvairios su Mokymosi visą gyvenimą programa susijusios duomenų bazės ir sistemos, kurias plėtoja Švietimo ir kultūros generalinis direktoratas.

5. IŠVADOS

Programų *Socrates* ir *Leonardo da Vinci* bei E. mokymosi programos vertinimas rodo, kad jos iš esmės paveikė ES švietimą ir mokymą tiek kiekybine, tiek kokybine prasme. Padarytas poveikis pavienių asmenų, instituciniu ir politiniu lygmenimis.

Pavienių asmenų lygmeniu teigiamą poveikį patyrė ir mokytojai, ir mokiniai – jie patobulino įgūdžius, geriau išmoko užsienio kalbų, pagilino žinias, galėjo jungtis į tarptautinius tinklus, sustiprėjo jų, kaip Europos piliečių, tapatybė. Daugiausia naudos šiuo atžvilgiu teikė judumo programos, pagal kurias buvo galima mokytis užsienyje.

Judumo programos padėjo ne tik gerinti pavienių asmenų įgūdžius, bet ir siekti pažangos instituciniu lygmeniu. Programa *Erasmus* padėjo padaryti judumą neatskiriama universiteto veiklos dalimi ir paskatino Europos aukštojo mokslo sistemos struktūrinius pokyčius ir modernizaciją. Įvairiausių partnerystės ir kitokių projektų rezultatai – mokymo, mokymosi ir valdymo patobulinimas bei mokymo planų ar sistemų struktūriniai pokyčiai, visų pirma dalyvių organizacijų ir vietos lygmeniu. Kiek mažesnis poveikis padarytas nacionalinėms švietimo sistemoms – dalyvaujančioms šalims nepavyko strategiškai pasinaudoti programų rezultatais ir atitinkamai pritaikyti savo sistemas.

Programų *Erasmus* ir *Leonardo da Vinci* poveikis politiniu lygmeniu yra akivaizdus – sukurtos skaidrumą didinančios ir kvalifikacijų pripažinimą lengvinančios ES priemonės, visų pirma Europos kreditų perkėlimo sistema, Europos kvalifikacijų sistema (EKS), Europos profesinio mokymo kreditų sistema (ECVET). Programų *Comenius* ir *Grundtvig* poveikis dažniausiai buvo vietos lygmens.

Apibendrinant galima teigti, kad programos prisidėjo kuriant Europos švietimo erdvę ir stiprinant Europos švietimo institucijų bendradarbiavimo idėją.

2007–2013 m. Mokymosi visą gyvenimą programa rengta atsižvelgiant į ankstesniųjų programų privalumus ir trūkumus.

Pagal šią didelę programą, kuria apjungiamos kelios programos, nuosekliai integruojami keli skirtingoms tikslinėms grupėms skirti veiksmai, supaprastinamos valdymo procedūros ir suderinamos sektorinės paprogramės, kad būtų pasiekta didesnės sinergijos.

Rengiant Mokymosi visą gyvenimą programą buvo atsižvelgiama į siekį veiksmingiau remti ES švietimo ir mokymo politiką, kaip numatyta Lisabonos strategijoje bei darbo programoje „Švietimas ir mokymas 2010“. To siekiama ne tik pagal sektorines, t. y. mokyklinio ugdymo (*Comenius*), aukštojo mokslo (*Erasmus*), profesinio rengimo (*Leonardo da Vinci*) ir suaugusiųjų švietimo (*Grundtvig*), programas, bet ir pagal naująją vadinamąją skersinę programą. Komisija, rengdama kasmetinius kvietimus teikti paraiškas, prioritetus gali nustatyti gana lanksčiai, atsižvelgdama į politinius pokyčius, kaip antai darbotvarkė „Nauji gebėjimai naujoms darbo vietoms“ ar Europos kūrybiškumo ir naujovių metų veikla (2009 m.).

Komisija toliau tobulins bendrą valdymo sistemą („LLP Link“) ir nustatys renkamų duomenų konsolidavimo ir programos poveikio vertinimo priemones. Bendradarbiaujant su bendrame programos komitete atstovaujamomis šalimis bus atidžiai stebima pažanga siekiant tam tikrų rezultatų (pavyzdžiui, judumo) ar įgyvendinant Mokymosi visą gyvenimą programos uždavinius iki 2013 m. Daugiau dėmesio bus skiriama ir geresniam programos rezultatų taikymui ir panaudojimui siekiant paremti Europos švietimo ir mokymo sistemų modernizavimą.

Priedas. Programų *Socrates* ir *Leonardo da Vinci* bei E. mokymosi programos rezultatai. Svarbiausi duomenys apie projektus ir dalyvius

Pastaba.
Programomis buvo remiama skirtinga veikla. Tuščias laukelis rodo, kad nurodyto pobūdžio veikla pagal atitinkamą programą finansuojama nebuvo.
Programų *Socrates* ir *Leonardo da Vinci* duomenys – 2000–2006 m., E. mokymosi programos duomenys – 2004–2006 m. Šioje ataskaitoje ir lentelėje pateikiami skaičiai atnaujinti remiantis naujausiais Europos Komisijos statistikos duomenimis.

Rezultatai	***Comenius* (*Socrates*)**	***Grundtvig* (*Socrates*)**	***Erasmus* (*Socrates*)**	***Leonardo da Vinci***	***Arion*[1] (*Socrates*)**	***Lingua* (*Socrates*)**	***Minerva* (*Socrates*)**	**E. mokymasis**
Judumas								
Studentai/praktikantai			943 000 studentų, dalyvavusių judumo programose	174 937 pirminio profesinio rengimo praktikantai 62 971 jaunas darbuotojas 73 804 universitetų studentai				
Švietimo sistemos darbuotojai/bendrųjų ir specialybės dalykų mokytojai/ švietimo specialistai	56 329 (48 985 – mokytojų mokymas; 7 366 – būsimųjų mokytojų rengimas)	5 500 suaugusiųjų švietimo specialistų	135 208 universitetų dėstytojai	56 079 profesinio rengimo specialybės dalykų mokytojai	13 500 švietimo specialistų ir sprendimų priėmėjų (1 300 *Arion* mokomųjų vizitų)			
Dalyvaujančios institucijos/remiami projektai			2 523 pagal *Erasmus* universitetų chartiją	19 307 judumo projektai (pirmiau minėtų judumo programų organizavimas)			78 parengiamieji vizitais	
Partnerystės projektai	74 688 dotacijos mokykloms	Skirta maždaug 20 000 dotacijų						*eTwinning*: projekte dalyvavo

								7 813 mokyklų; dalyvauti užsiregistravo 23 812 mokyklų
Daugiašaliai projektai, tinklai ir priemonės	434 (386 daugiašaliai projektai ir 41 tinklas)	455 (417 projektų ir 37 tinklai)	520 mokymo planų plėtotės projektų, 1 451 intensyvi programa ir 180 tinklų	2007 bandomieji profesinio rengimo naujovių plėtotės projektai, įskaitant 78 tinklų, 74 pavyzdinės medžiagos ir 165 kalbų projektus		144 (66 kalbų mokymosi ir 78 kalbų mokymąsi didinančių galimybių plėtotės)	269 atvirojo ir nuotolinio mokymosi bei IKT naudojimo pedagoginiais tikslais projektai	21 virtualiųjų universitetų centrų projektas, 25 skaitmeninio raštingumo projektai ir 16 vadinamųjų skersinių veiksmų projektų

[1] Švietimo ekspertų ir sprendimų priėmėjų mokomieji vizitai.